

У овом тренутку нико поуздано не зна да ли ће нам 2023. година бити тежа или лакша за живљење. Ту је – пред вратима. Учићемо је у ходу. А за тај ход, у то сам већ сасвим сигурна, потребно нам је нешто више од оптимизма и слојевитије од среће – **известан осмех.**

Пише Драгана МАРКОВИЋ

Известан осмех

ових или оних разлога. А зашто не бисмо? Ево, да пробамо, на пример, са извесним осмехом...

У недавном разговору за „Одбрану“ француски књижевник Патрик Бесон издвојио је своју најснажнију импресију о Србима:

„Моја најјача импресија после свих тих година је да се Срби не мењају. Чак ни физички, ни интелектуално. Тешко је то објаснити. Срби и даље носе то осећање супериорности зачињено извесним осмехом. Човек има утисак да ништа не може да их стварно погоди, да их додирне. Ту српску особину приметио сам поготово током бомбардовања. Они се супериорно осмехују свему. Срби гаје љубав ка апстрактним појмовима, духовна су бића. Имају више емоција него осећања. Њихова основна мана због које су обogaћени је управо њихова немогућност да мрзе.“ И ево га – извесни осмех у тумачењу неког ко нас види са стране.

Размишљајући о том осмеху, постајем свесна да га није могуће нацртати, фотографисати... У том „пренесеном“ значењу понекад изгледа као било који осмех... Јер, да је то тај извесни осмех, зна само онај који га носи, а препознаје на неком другом лицу, онај који га и сам има као одговор, као снагу, као богатство душе.

Тешко је то објаснити... Такав осмех на лицу је попут слике без речи, а опет – са много реченог. Тај наш известан осмех као да говори: „Ништа ми више не можете...“ То је рецимо онај тренутак када човек прихвати судбину, осмехне јој се у лице и као да каже: „Пуцајте, ја и сада држим час“... Тачно то је и рекао Милоје Павловић, професор и директор Мушке гимназије у Крагујевцу, који је 21. октобра 1941. одбио понуду окупатора да му се спасе

та значи извесно, научио ме је наставник математике. Сећам се да је говорио да извесно значи да се тачно зна шта је, али га не објашњавамо из

живот, и који је стао у строј са својим ђацима и заједно са њима погинуо. И нико не може да ме убеди да његово лице у том тренутку није обасјао известан осмех...

Када је Живојин Баџић, пуковник у Колубарској бици, вођеној у новембру и децембру 1914. године, опкољен и позван да се преда, одговорио је пуцњима на непријатеља – до последњег метка, а смртно рањен пребачен је у болницу. Француска књижевница Марсела Тинер и ратни дописник париског „Журнала“ Анри Барби пишу да је пуковника Баџића, чувши за његово јунаштво, након рањавања у болници обишао командант аустријског 15. корпуса генерал Михаел фон Апел, који га је упитао зашто се није предао када је остао сам. На то му је Живојин Баџић одговорио: „Зато што се један српски пуковник никада не предаје!“ И ове речи звуче као добар оквир за известан осмех.

Може ли човек да живи вечно? Да, уколико има у себи известан осмех.

Наша историја бележи безброј потврда за то. Исписују је мали-велики људи, знани и незнани, одликовани и овенчани, они који у тренуцима „бити или не бити“ – одлучују да јесу.

Мајор Милан Тепић, савремени Стеван Синђелић, испунио је своју реч. „Једном људи дају реч, она остаје или се погази. Ја сам дао реч да ћу да браним ову земљу ако јој буде тешко.“ Са њим је у вечност отишао и војник Стојадин Мирковић.

Враћајући се жив из гротла Првог светског рата Милош Црњански пише „Суматру“ као оду животу. Последњим стихом бележи: „Пробудимо се ноћу и смешимо, драго, на Месец са запетим луком. И милујемо далека брда и ледене горе, благо, руком.“

И известан осмех је ода животу. Тако га и треба читати. Оном смисленом, оном који држимо сопственим рукама. Оном у коме су сва та наша далека брда и ледене горе, део завереничке љубави коју, милујући их, исписујемо руком.

Без страха – са извесним осмехом.

Извесност је, иначе, апсолутан појам. Ако је нешто извесно, онда ништа не може бити извесније од тога. ▀